

Motion till riksdagen 2018/19:2333

av **Jonas Eriksson och Rebecka Le Moine (båda MP)**

Prisfonder för läkemedel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till dialog i EU om globala prisfonder och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en prisfond för läkemedelsutveckling skulle kunna inrättas och avgränsas nationellt och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Att utveckla nya läkemedel är oerhört kostsamt. Det är naturligt att en marknadsstyrd läkemedelsindustri främst fokuserar på att utveckla läkemedel som den kan ta betalt för. Det är inte med självklarhet detsamma som läkemedel som vi har störst behov av.

Marknadsfinansierad forskning på sällsynta läkemedel leder till dyra mediciner som riskerar att inte användas i den utsträckning som skulle behövas.

Läkemedel mot sjukdomar som i huvudsak drabbar fattiga är heller inte lika intressanta för läkemedelsindustrin att utveckla då de inte kan få rejält betalt även om sjukdomarna drabbar miljoner människor.

När det gäller antibiotika och tropiska sjukdomar skulle nya mediciner ge stor samhällsnytta men även här kan forskningen begränsas av höga utvecklingskostnader och osäkerhet kring om läkemedelsindustrin kan få tillbaka ersättning för sina gjorda investeringar.

Patentsystemet har visat sig vara extremt kostnadsineffektivt på att lösa dessa problem. En WHO-rapport från april 2011 visar stora problem med tillgänglighet till essentiella mediciner globalt. De flesta läkemedelsbolag har nästan dubbelt så stora kostnader för försäljning och marknadsföring som för forskning. Vinsterna är stora och skördas på en icke fungerande marknad. Behovet av en behandling är absolut; antingen är man sjuk eller inte och betalningen sker i de flesta länder genom offentliga medel eller mer eller mindre obligatoriska försäkringar.

Forskning inom hälsoområdet är avgörande för samhällets utveckling men patentsystemet måste kompletteras när marknaden inte fungerar.

Det behövs en ny lösning där forskning prioriteras och betalas efter samhällsnytta och behov snarare än vad som ger mest vinst. En sådan lösning skulle kunna vara prisfonder där företag som upptäcker nya behandlingar, eller diagnoser, eller viktiga dellösningar till dessa får en engångssumma istället för patent.

Den stora vinsten med en sådan modell är att när väl upptäckten är gjord kan alla läkemedelsbolag konkurrera fritt med licensfri tillverkning. Priserna på läkemedlen skulle bli mycket låga och resultatet av forskningen skulle kunna nyttjas av alla länder, fattiga som rika.

Krav på offentlighet av bakomliggande studier för att få prisfondspengar stimulerar samarbete och nya upptäckter. Det gör det möjligt för andra att bygga vidare på tidigare forskning istället för att kunskapen stannar hos ett enskilt företag. Med prisfonder skulle vi få ökad och mer samhällsnyttig forskning till lägre kostnad.

Senator Sanders lade 2008 fram ett förslag om prisfonder, och Vita husets forskningsavdelning har tagit fram riktlinjer för hur sådana skulle kunna användas. Det bästa vore ett samarbete mellan USA och EU m fl där vi inför gemensamma prisfonder för att lösa globala hälsoproblem.

Regeringen bör därför ta initiativ till att frågan om globala prisfonder lyfts på EU-nivå. I avvaktan på att en sådan dialog gett resultat bör regeringen utreda hur en prisfond för läkemedelsutveckling skulle kunna inrättas och avgränsas nationellt. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna som sin mening.

Jonas Eriksson (MP)

Rebecka Le Moine (MP)